

ÉRETTSÉGI VIZSGA • 2018. május 9.

TÖRTÉNELEM

KÖZÉPSZINTŰ ÍRÁSBELI VIZSGA

2018. május 9. 8:00

Időtartam: 180 perc

Pótlapok száma	
Tisztázati	
Piszkozati	

EMBERI ERŐFORRÁSOK MINISZTERIUMA

Fontos tudnivalók

Egyértelmű válaszokat adjon, egyértelmű jelöléseket alkalmazzon – javítás esetén is!

Válaszaiban **a lényeg** megfogalmazására törekedjen, **ne lépje túl a rendelkezésre álló kipontozott helyet!**

Csak annyi válaszelemet írjon, amennyit a feladat kér! (Ha többet ír, a beírás sorrendjében értékeljük válaszait.)

Kérjük, **kék színű** tollat használjon!

A feladatok megoldásakor tartsa szem előtt az alábbi javaslatokat!

- Olvassa el figyelmesen a feladatokat!
- Kövesse figyelmesen a feladatlap utasításait!
- Tudatosítsa, hány részfeladatból áll a feladat, és oldja meg az összeset!
- Tanulmányozza a feladatokhoz kapcsolódó forrásokat (kép, ábra, szöveg, térkép)!
- Válaszait gondos mérlegelés után, lehetőleg javítás nélkül írja le!
- A feladatok megoldásához használhatja a megengedett segédeszközöket: a középiskolai történelmi atlasz térképeit és a helyesírási szótárt. Ügyeljen arra, hogy a személyek, topográfiai adatok és fogalmak csak **pontos helyesírással** értékelhetők!

Javaslatok a szöveges, kifejtendő feladatok kidolgozásához:

1. Helyezze el időben és térben a feladatban megjelölt problémát!
2. Használja fel a feladat megértéséhez a forrásokat, illetve a középiskolai történelmi atlaszt!
3. Gyűjtse össze azokat az általános fogalmakat (pl. fejlődés, változás, termelés), illetve az adott korszakhoz kapcsolódó fogalmakat (pl. várjobbágy, céh, személyi kultusz), melyekkel az adott probléma bemutatható!
4. Építse be fogalmazásába a forrásokból megszerzhető információkat, következtetéseket!
5. Tárja fel a probléma előzményeit, okait, következményeit!
6. Építse be mondanivalójába önálló ismereteit, nézőpontját, véleményét!
7. Ha szükséges, készítsen vázlatot, illetve pizkozatot!
8. Ügyeljen arra, hogy mondatai világosak legyenek!
9. Szerkessze meg szövegét, és figyeljen a helyesíráásra is!

Tájékoztatásul:

Az esszék javításának szempontjai:

- a feladat megértése,
- megfelelés a tartalmi követelményeknek,
- a válasz megszerkesztettsége, logikussága, nyelvhelyessége és helyesírása.

Eredményes munkát kívánunk!

I. EGYSZERŰ, RÖVID VÁLASZT IGÉNYLŐ FELADATOK

1. A feladat a kereszténység születéséhez kapcsolódik.

Oldja meg a feladatokat a források és ismeretei segítségével! (Elemenként 1 pont.)

A) „A tömeg láttára fölment a hegyre és leült. Tanítványai köréje gyűltek, ő pedig szólásra nyitotta ajkát. Így tanította őket: »[...] Hallottátok a parancsot: Szemet szemért és fogat fogért. Én pedig azt mondom nektek, ne álljatok ellent a gonosznak. Aki megüti a jobb arcodat, annak tartsd oda a másikat is!«”

B) „Amikor beért ...[b]...-ba/be, az egész város izgalomba jött. »Ki ez?« – kérdezték. »Ez Jézus, a próféta, a galileai Názáretből« – felelte a nép. Jézus bement a templomba [Salamon templomába], és kiűzte onnan, akik a templomban adtak-vettek. A pénzváltók asztalait és a galambárosok padjait felforgatta.”

C) „[...] Jézus kezébe vette a kenyeret, megáldotta, megtörte s odanyújtotta tanítványainak, ezekkel a szavakkal: »Vegyétek és egyétek, ez az én testem!« Aztán fogta a kelyhet, hálát adott, és ezekkel a szavakkal nyújtotta nekik: »Igyatok ebből mindnyájan, mert ez az én vérem, a szövetségé, amelyet sokakért kiontanak a bűnök bocsánatára.«”

D) „Közben Jézust a helytartó elé állították. A helytartó megkérdezte tőle: »Te vagy a zsidók királya?« »Te mondd!« – felelte Jézus. A főpapok és vének vádjaira azonban nem felelt semmit. Erre Pilátus [a helytartó] így szólt hozzá: »Nem hallod, mi mindennel vádolnak?« De ő egyetlen vádjukra sem felelt.”

(Részletek Máté evangéliumából)

a) Jézus melyik erkölcsi tanítása jelenik meg az A) betűjelű forrásrészletben? Fogalmazza meg röviden, saját szavaival!

.....

b) Melyik város neve hiányzik a B) betűjelű forrásból? Nevezze meg!

.....

c) Melyik állam uralkodóját képviselte a D) betűjelű forrásban szereplő helytartó?

.....

d) Melyik forrásrészletekben leírt jeleneteket ábrázolják a következő festmények? Írja a képek alá a megfelelő forrásrészletek betűjelét! Egy képhez csak egy betűjelet írjon! Két betűjel kimarad.

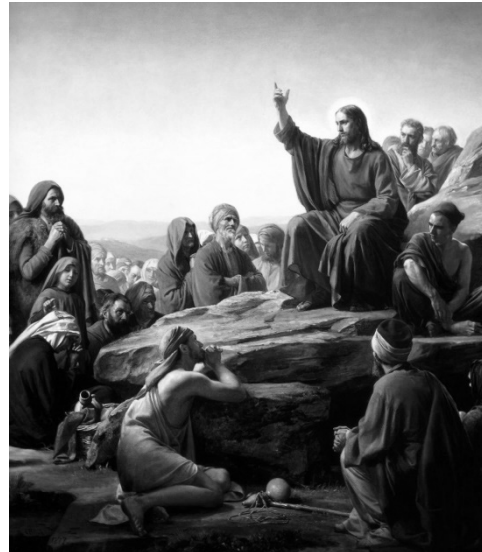
1.

Leonardo da Vinci falfestménye, XV. század

A forrásrészlet betűjele: .....

2.

*Karl Heinrich Bloch festménye,
XIX. század*

A forrásrészlet betűjele: .....

5 pont	
--------	--

2. A feladat az iszlám valláshoz kapcsolódik.

Rendelje a képeket a hozzájuk kapcsolódó állításokhoz! Írja a képek sorszámát a táblázat megfelelő mezőjébe! Egy mezőbe egy sorszámot írjon! Egy sorszám kimarad. (Elemenként 1 pont.)

1.

*A szent kő elhelyezése a Kába-szentélybe
(XIV. századi perzsa ábrázolás)*

2.

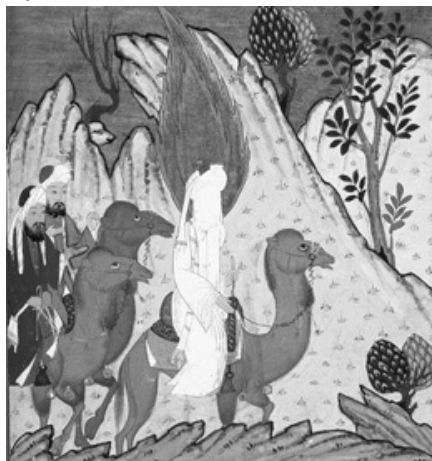
*Gábriel arkangyal kinyilatkoztatja
a muszlim tanokat
(XIV. századi perzsa ábrázolás)*

3.

*A próféta Alit jelöli ki örököséül
(XIV. századi perzsa ábrázolás)*

4.

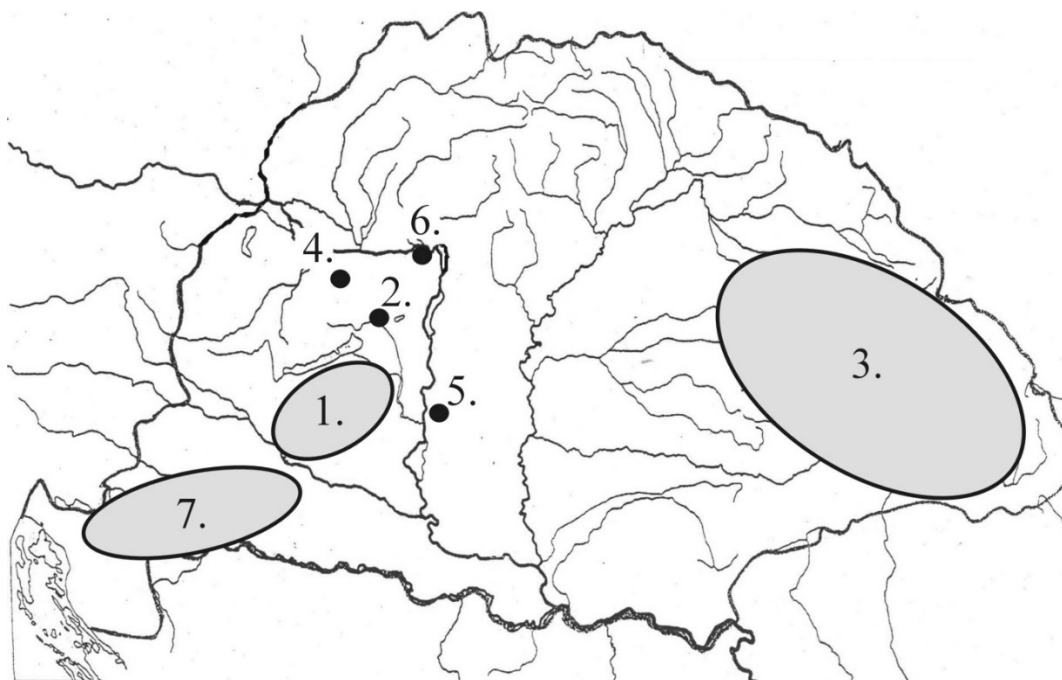
*Mohamed futása
(XVI. századi török ábrázolás)*

Állítás	Kép sorszáma
a) A Korán szövege Mohamed – Alláhtól származó – szóbeli tanításának lejegyzésével alakult ki.	
b) Mohamed Medinából visszatérve kiegyezett a mekkai kereskedőkkel, kijelölve a kötelező zarándoklat helyszínét.	
c) Mohamed után az iszlám legfőbb vezetői a kalifák voltak.	

3 pont	
--------	--

3. A feladat az Árpád-kori magyar történelemmel kapcsolatos.

Állapítsa meg, mely településeket, illetve területeket írnak körül a táblázatban szereplő meghatározások! Írja a megfelelő település vagy terület sorszámát a táblázat adott mezőjébe! Egy mezőbe egy sorszámot írjon! Három sorszám kimarad. (Elemenként 1 pont.)

Meghatározás	Település vagy terület sorszama
a) Az ország központjától távol elhelyezkedő terület, amelynek vezetőjét, saját rokonát, koronázása után győzte le István király. A területen ezután püspökséget szerveztek.	
b) Az Árpád-házi királyok egyik fontos központja, koronázó és temetkező városa, ugyanakkor az Árpád-korban itt nem létesült püspökség.	
c) Fontos egyházi központ, az itt található kolostort Géza fejedelem alapította, alapító oklevelét Szent István adta ki.	
d) Az Árpád-házi uralkodók egyik fontos központja, a hagyomány szerint Szent István szülővárosa. Egyúttal a magyar egyházszervezet központja.	

4 pont	
--------	--

4. A feladat a kapitalista gazdaság kora újkori kibontakozásához kapcsolódik. Válassza ki a forrásokhoz kapcsolódó állítás befejezése közül a tartalmilag helyeset! Karikázza be a sorszámát! (Elemenként 1 pont.)

A) „[A földbirtokos] erőszakkal elvette és elrabolta az Ön alattvalóitól azokat a legelőket, amelyeket használtak. Ezeket bekerítette, és nemrégiben ezekhez sövényekkel más földeket is hozzávett.” (*Panaszos levél az angol királyhoz, XVII. század*)

a) Az angol földbirtokos azért kerített be a legelőket, hogy...

1. a háromnyomásos gazdálkodást bevezetve azt is bevesse takarmánynövényekkel.
2. azokon juhokat tenyészthessen, melyek gyapja iránt nőtt a kereslet.
3. azokat a majorsághoz csatolva növelhesse a jobbágyi robottal végzett gabonatermesztést.

B) „E háznak van egy tágas terme,
Kétszáz szövőszék áll benne,
Kétszáz férfi, nem kevesebb,
Dolgozik rajta eleget.” (*Angol takácsok balladája, XVI. század*)

b) A balladában leírt üzem...

1. gőzgépet alkalmazott, mert csak az volt képes ilyen mennyiségű munkaeszköz meghajtására.
2. betartotta a takácsokra vonatkozó szigorú előírásokat a munkaidő hosszáról és a nyersanyag minőségéről.
3. kevésbé képzett és alacsony bérű bérmunkásokat alkalmazott.

C) „A vállalkozásban való részesedésük méreteivel összhangban és az általuk jegyzett és saját kezűleg aláírt pénzüsszegeknek megfelelően vállalják, hogy a jelen esztendőben hajót indítanak Kelet-Indiába.” (*Jegyzőkönyv, 1600*)

c) A jegyzőkönyv aláírói...

1. részvénytársaságot hoztak létre, melynek tulajdonhányadait később a tőzsdén eladhatták.
2. hitelt nyújtottak egy induló vállalkozásnak, amelyik az ázsiai kereskedelembe akart bekapcsolódni.
3. kalózvállalkozást alapítottak, amelyik az akkor még Indiának nevezett amerikai spanyol gyarmatokat fogja fosztogatni.

D) „Üveghuták [üveggészítő műhelyek] sem hiányoznak ebből a megyéből, az üveg azonban – nem tudni, hogy az anyag vagy a készítmény miatt – nem valami tiszta és átlátszó, így csak kevésbé tehető emberek használják.” (XVII. század eleji angol leírás)

d) Az előállított üveg azért volt gyengébb minőségű, mert...

1. Anglia nem juthatott hozzá a jobb minőségű gyarmati nyersanyagokhoz.
2. nagy mennyiségben és olcsón akarták előállítani szélesebb közönségnek szánva.
3. hiány volt szakképzett munkaerőben az Egyesült Államokba irányuló tömeges kivándorlás miatt.

4 pont	
--------	--

5. A feladat a Rákóczi-szabadságharc okaival kapcsolatos.

Állapítsa meg, melyik társadalmi csoport sérelmeit írják le a II. Rákóczi Ferenc kiáltványaiból idézett forrásrészletek! Írja a megfelelő társadalmi csoport sorszámát a táblázat mezőibe! Egy mezőbe egy sorszámot írjon! Egy sorszám kétszer is szerepelhet. (Elemenként 1 pont.)

Társadalmi csoport: 1. nemesség   2. vitézljő rend   3. jobbagység

A) „Szégyen elmondani, hogy a fizető képességét teljesen elvesztett népet milyen sokféle kétségbeesés gyötri. [...] Az osztrákok évenkénti zsarolásai [adószedései] az ottománoknak [törököknek] fél évszázad alatt teljesített szolgáltatásokat is bőséggel elérik.”

B) „Elborzad a lelkünk az újszerzeményi jog, zsarnoki törekvéseik e műve pusztátlására is. [...] Az ország területének nagy részét elvették törvényes birtokosától, és mellőzve a haza érdemes fiait, idegeneknek adományozták.”

C) „Az oly sok nagy mozgalom legfőbb oka most is mindig – az ősi törvények szégyenletes eltörlése. [...] Kierőszakolták a beleegyezést, s az országnak a szabad királyválasztásban oly sok századon át csorbítatlan érvényben fennálló arany szabadságát szolgálai átváltozással örökletes királyság képére alakították át.”

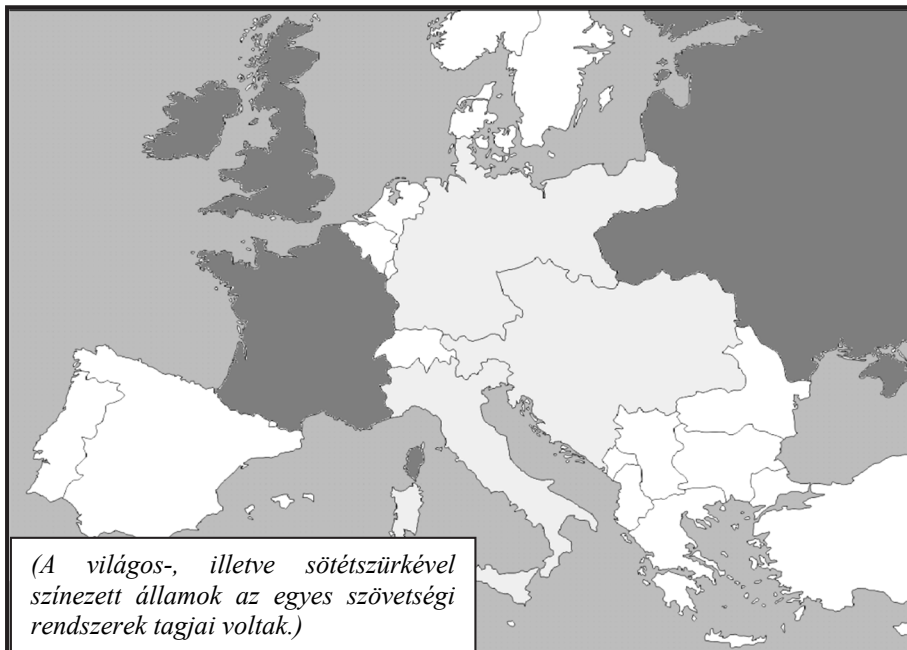
D) „Szomorú látvány, hogy ezt a nemzetet, mely Marsnak ugyancsak híve, most megfosztják érdemeitől, [...] s a háttérbe szorított vitézséget páratlanul megcsúfolva egy idegen népségnek adva prédául [...]”

Forrásrészlet betűjele	A)	B)	C)	D)
Társadalmi csoport sorszáma				

4 pont	
--------	--

6. A feladat az első világháborút megelőzően létrejött szövetségi rendszerek kialakulásához kapcsolódik.

Válaszoljon a kérdésekre a források és ismeretei segítségével! (Elemenként 1 pont.)

A szövetségi rendszerekbe tömörült fontosabb hatalmak a XX. század elején

„Ha ...**a**)-t... megtámadja Németország vagy ...**b**)... Németország által támogatottan, [akkor] Oroszország felhasználja egész rendelkezésre álló haderejét arra, hogy megtámadja Németországot. Ha Oroszországot megtámadja Németország vagy ...**c**)... Németország által támogatottan, [akkor] ...**a**)... felhasználja egész rendelkezésére álló haderejét a Németország ellen indítandó háborúhoz.” (Oroszország által kötött védelmi szerződés, 1893)

Döntse el a térkép és ismeretei segítségével, mely országok nevei maradtak ki az idézett szövegből! Írja a betűjelekkel jelölt, kimaradt országok nevét a pontozott vonalakra! Ne használjon rövidítéseket! Az a) és a b) betűvel jelölt országok szomszédosak.

a) .....

b) .....

c) .....

d) Nevezze meg azt az országot, amelyik a szerződést megkötő két állam szövetségese lett 1907-re!

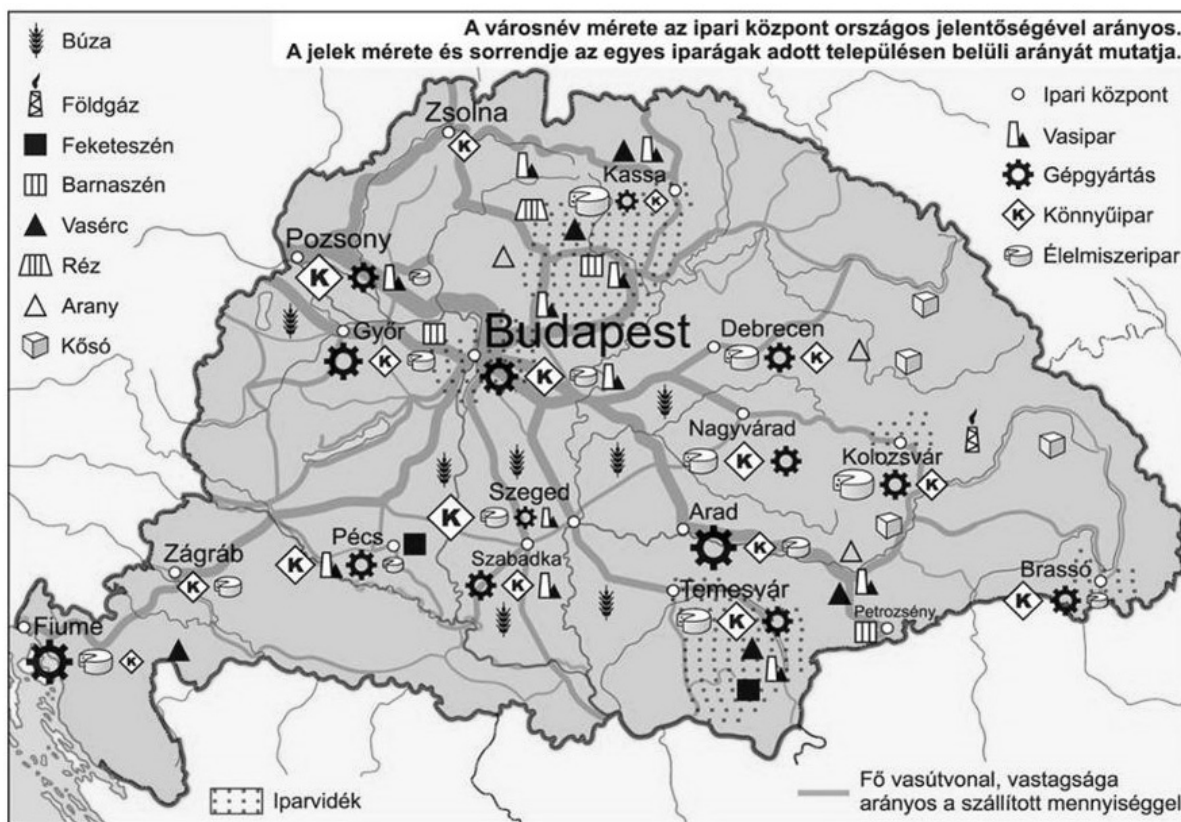
.....

4 pont	
--------	--

7. A feladat a dualizmus kori Magyarország gazdaságához kapcsolódik. (komplex tesztfeladat)

Oldja meg a feladatokat a térképvázlat és ismeretei segítségével! (Elemenként 1 pont.)

Magyarország gazdasága a dualizmus korában

a) Nevezze meg azt az ásványkincset, amelyikre a következő leírás vonatkozik! A térképvázlaton szereplő ásványkincsek közül válasszon!

Magyarországi bányászata a XVIII. század végén indult meg. Kitermelésének fellendülése az ipari forradalom dualizmus kori kibontakozásával függött össze, elsősorban gőzgépek működtetéséhez használták. A kitermelt mennyiség nagyjából felét az Északi-középhegységben található bányák adták, de a korszakban a Dunántúl északi részén és Dél-Erdélyben is megindult rendszeres bányászata.

.....

b) Nevezze meg azt az iparágat, amelyikre a következő leírás vonatkozik! A térképvázlaton szereplő iparágak közül válasszon!

Az ország természeti adottságaiból következően ez volt az egyik legjelentősebb iparág. Az alföldi városokban jellemzően ebben az iparágban foglalkoztatták a legtöbb embert.

.....

c) Nevezze meg azt a várost, amelyikre a következő leírás vonatkozik! A térképvázlaton szereplő városok közül válasszon!

A dualizmus korában virágkorát élte. Az egész Monarchia gazdasági életében fontos szerepet játszó kikötőjét állami beruházás keretében fejlesztették. Legjelentősebb ipari ágazata a hajógyártás volt, de virágzott a városba importárúként érkező rizs és kávé feldolgozása is. Már a reformkorban felmerült vasúti összeköttetésének megteremtése Pest-Budával, amely végül 1873-ban valósult meg.

.....

d) Támassa alá egy – Budapest gazdasági szerepére vonatkozó – állítással a térképvázlat alapján, hogy a fővárosnak központi szerepe volt a dualizmus kori magyar gazdaságban!

.....

e) Mely tényezők járultak hozzá a következők közül a dualizmus kori magyar gazdaság fellendüléséhez? Karikázza be a két helyes válasz sorszámát!

1. Jelentős volt a külföldi tőkebeáramlás, különösen a korszak kezdetén.
2. Fenntartották a belső vámhatárt, amely megvédte a magyar ipart az osztrák és a cseh ipar versenyétől.
3. A nyersanyagkészletek egyenletesen oszlottak el az országon belül.
4. A földosztásnak köszönhetően jelentősen átalakult a földbirtokszerkezet.
5. A magyar országgyűlés ipartámogató törvényeket fogadott el.

6 pont	
--------	--

8. A feladat az első világháború történetéhez kapcsolódik.

Oldja meg a feladatokat a forrás és ismeretei segítségével! (Elemenként 1 pont.)

„Már most oly borzasztó nyomorúság van, hogy éhhalál fenyegeti a népet. Hétszámra nem kapunk egy szem lisztet sem, és azzal bíztatnak, hogy az idén gabonát sem lehet venni, még a lábán [aratás előtt] rekvirálják [...] [a terményt], és az aratáshoz katonaság lesz kirendelve ellenőrzés végett, hogy senki félre ne tehessen a termésből semmit. Most is 3-4 hétre kapunk 8 kiló lisztet [...]. Egy-két évig csak tűrhető volt, mert addig, ha drágaság volt is, de lehetett kapni, de most egyáltalán semmit, és minden cédulára [élelmiszerjegyre] megy. Az ember [...] először menjen el a község házára céduláért, ott lökdösik, taszigálják. [...] Mire végre [...] nagy nehezen bejut, és megkapja a cédulát, akkor tolakodhatik a boltajtóban, [...] míg végre bejut, és akkorra már nincs liszt, és várhat pár hétig, mire lesz.” (Magyaródi Júlia levele az olasz fronton harcoló testvéréhez, 1917)

a) Döntse el a levél szövege alapján, mit jelent a rekvirálás! Karikázza be az egyetlen helyes válasz sorszámát!

1. Gépesített aratást.
2. A hadsereg által végrehajtott fosztogatást.
3. A javak hatóságok által elrendelt begyűjtését.

b) Milyen további, jellemző oka volt a forrásban említett élelmiszerhiánynak? Karikázza be az egyetlen helyes válasz sorszámát!

1. A mezőgazdaságban kollektivizálás zajlott.
2. Az országon átvonuló ellenséges seregek elpusztították a termést.
3. A háború miatt munkaerőhiány alakult ki.

c) Miként akarták a szövegben említett élelmiszerjegyekkel biztosítani az ellátást? Karikázza be az egyetlen helyes válasz sorszámát!

1. Fejadagokat vezettek be, hogy egyenletesebben osszák el az élelmiszert.
2. A terményt csak rögzített áron lehetett eladni.
3. Az állam élelmiszerjeggyel kárpótolta a gazdákat, akik csak alacsony áron tudták eladni a termést.

d) Az idézett levél a cenzúrahivatal irattárában maradt fenn. Miért akadályozták meg az elküldését?

.....

4 pont	
--------	--

9. A feladat a két világháború közötti magyar történelemmel kapcsolatos.

Oldja meg a feladatokat a források és ismeretei segítségével! (Elemenként 1 pont.)

A) „A végrehajtó hatalmat a kormányzó kizárólag a nemzetgyűlésnek felelős minisztérium útján gyakorolhatja. Minden rendelkezés és intézkedés, ideértve a fegyveres erőre vonatkozó rendelkezéseit is, csak úgy érvényes, ha az illetékes felelős miniszter ellenjegyzésével van ellátva.” (1920. évi I. törvény)

B) „[A felsőoktatásba való felvételhez szükséges] engedély megadásánál [...] egyfelől a felvételt kérők szellemi képességeire, másfelől arra is figyelemmel kell lenni, hogy az ország területén lakó egyes népfajokhoz és nemzetiségekhez tartozó ifjak arányszáma a hallgatók közt lehetőleg elérje az illető népfaj vagy nemzetiség országos arányszámát.” (1920. évi XXV. törvény)

C) „Ez a törvény a lehetőségekhez képest előmozdítja a földszerzést főleg azok részére, akik a föld gondos és szorgalmas művelésére képesek és hajlandók is, de eddigi viszonyaik között önhibájukon kívül földhöz nem jutottak.” (1920. évi XXXVI. törvény)

D) „Aki az állam és a társadalom törvényes rendjének erőszakos felforgatására vagy megsemmisítésére, különösen valamely társadalmi osztály uralmának erőszakos létesítésére irányuló mozgalmat vagy szervezkedést kezdeményez vagy vezet, büntetett követ el, és öt évre terjedhető fegyházzal büntetendő.” (1921. évi III. törvény)

E) „IV. Károly király uralkodói jogai megszűntek. Az 1723. évi I. és II. törvénycikkben foglalt *pragmatica sanctio* és minden egyéb jogszabály, amely az Ausztriai Ház trónörökösödési jogát megállapította vagy szabályozta, hatályát veszítette.” (1921. évi XLVII. törvény)

Rendelje a táblázatban szereplő meghatározásokhoz a megfelelő forrásokat! Írja a forrás betűjelét a táblázat megfelelő mezőjébe! Egy meghatározáshoz egy forrást rendeljen! Két forrás kimarad.

Meghatározás	Forrás betűjele
a) Részben a kommunisták ellen irányuló törvény.	
b) Elsősorban a zsidóságot sújtó jogszabály.	
c) A korszak közjogi viszonyait szabályozó törvény, melyet a jogalkotók eredetileg ideiglenes szabályozásnak szántak.	

d) Az idézett B), C) és D) betűjelű törvények ugyanazon miniszterelnök kormányzása alatt születtek. **Nevezze meg ezt a miniszterelnököt! Keresztnevet is írjon!**

.....

4 pont	
--------	--

10. A feladat az Egyesült Nemzetek Szervezetéhez kapcsolódik.

Állapítsa meg, hogy az ENSZ Alapokmányának mely idézett részletei vonatkoznak a Közgyűlésre, illetve a Biztonsági Tanácsra! Írja a megfelelő idézetek betűjelét a táblázatba! Egy mezőbe egy betűjelet írjon! Két idézet kimarad. (Elemenként 1 pont.)

A) „Tagjai semmiféle politikai vagy államigazgatási tevékenységet sem folytathatnak és semmiféle más hivatásos jellegű foglalkozást nem vállalhatnak. [...] A [...] tagjai semmilyen ügyben nem léphetnek fel mint kormány megbízottak, tanácsadók vagy ügyvédek. [...] Székhelye Hága. Ez azonban nem akadályozhatja meg [...] abban, hogy amennyiben azt kívánatosnak tartja, máshol is ülésezhessék és teendőit máshol is elláthassa.”

B) „Ha [...] úgy találja, [...] légi, tengeri és szárazföldi fegyveres erők felhasználásával olyan műveleteket fogantathat, amelyeket a nemzetközi béke és biztonság fenntartásához, vagy helyreállításához szükségesnek ítél.”

C) „Minden olyan kérdést, amely a nemzetközi béke és biztonság fenntartására vonatkozik [...] megvitathat és [...] ajánlásokat tehet [...]. Minden olyan kérdést, amelyben cselekvésre van szükség, [...] a vita előtt, vagy azután [egy másik testület] elé kell terjesztenie.”

D) „Kötelességeik teljesítését illetően sem valamely kormánytól, sem a Szervezetten kívül álló más hatóságtól utasítást nem kérhetnek és nem kaphatnak. [...] Kizárólag a Szervezettel szemben felelősek. A Szervezet mindegyik tagja kötelezi magát arra, hogy tiszteletben tartja [...] nemzetközi jellegét és nem kíséri meg őket feladatuk gyakorlásában befolyásolni.”

E) „Államoknak az Egyesült Nemzetek tagjai közzé való felvétele [...] határozatával történik. [...] Minden tagjának egy szavazata van.”

F) „Eljárási kérdésekben [...] határozatait kilenc tagjának igenlő szavazatával hozza. Minden más kérdésben [...] határozatait tagjainak az összes állandó tagok egybevágó szavazatait magában foglaló kilenc igenlő szavazatával kell hoznia.”

Testület	Idézetek betűjelei	
Közgyűlés		
Biztonsági Tanács		

4 pont	
--------	--

**11. A feladat az 1956-os forradalom utáni eseményekkel kapcsolatos.
Oldja meg a feladatokat a forrás és ismeretei segítségével! (Elemenként 1 pont.)**

„Kedves elvtársak! Él és győzelmet aratott a munkáshatalom, [...] a munkás-paraszt állam, a Magyar Népköztársaság! [...]

Ezen a napon az októberi sikertelen ellenforradalom fölött a munkásosztály nemzetközi segítségével döntő győzelmet aratott magyar dolgozó nép ünnepli szabadon [...] a proletár nemzetköziség ünnepét.

Elvtársak! Az 1956. októberi események menetében a fasiszta magyar burzsoázia, amely egyrészt az ellenforradalom posványába süllyedt áruló Nagy Imre-csoporttal, másrészt az amerikai nagytőke által vezetett nemzetközi imperializmussal szövetkezett, megdöntéssel fenyegette a Magyar Népköztársaság társadalmi rendjét. Halálos veszély, a megsemmisítés veszélye fenyegette a magyar munkás-paraszt államot, a néphatalmat [...] Magyarországon.” (Kádár János beszéde, 1957)

a) Milyen alkalommal hangzott el az idézett beszéd? Karikázza be a helyes válasz sorszámát!

1. március 15-i nemzeti ünnep
2. május 1-jei felvonulás
3. június 4-i megemlékezés
4. október 23-i ünnepség

b) Hogyan értelmezhető a forrás aláhúzott része? Karikázza be az értelmezés helyes befejezésének sorszámát!

A munkásosztály nemzetközi segítsége 1956 őszén Magyarországon azt jelentette, hogy...

1. nemzetközi munkásbrigádok segítettek Nagy Imrének és kormányának.
2. nemzetközi munkásbrigádok segítettek Kádár János munkás-paraszt kormányának.
3. a szovjet hadsereg biztosította Kádár János hatalomra jutását.
4. a szovjet hadsereg segítette Nagy Imre és kormánya működését.

c) Mivel vádolja Kádár János Nagy Imrét, amikor árulónak nevezi? Karikázza be a helyes magyarázat sorszámát!

1. Kádár szerint Nagy Imre fel akarta számolni a proletárdiktatúrát.
2. Kádár szerint Nagy Imre a szovjetek oldalára állt az ellenforradalom során.
3. Kádár szerint Nagy Imre azért szökött Romániába, hogy segítséget kérjen ellene.

d) Kiket nevezett a szónok „fasiszta magyar burzsoáziá”-nak? Karikázza be a helyes magyarázat sorszámát!

1. Az amerikaiak által fizetett ellenforradalmár munkásokat.
2. A Rákosi-rendszer egykori vezetőrétegét.
3. A Horthy-rendszer egykori vezetőrétegét.

4 pont	
--------	--

12. A feladat a jelenkori Magyarországgal kapcsolatos.

Oldja meg a feladatokat a források és ismeretei segítségével! (Elemenként 1 pont.)

„Hódmezővásárhelyen a [1.] halmozottan hátrányos helyzet (HHH) nem etnikai hovatartozás szerint határolható körül, mivel a HHH gyermekek három köre különíthető el: a belterületen, nehéz körülmények között élő gyermekek, a tanyavilág külterületi családjainak gyermekei és a szerény körülmények között élő roma családok gyermekei. [...]Az átszervezés fontos eleme volt a megszűnő, [2.] szegregálódott iskolából a gyermekek [másik] iskolába történő irányítása. Úgy alakítottuk ki az új tanévtől érvényes körzeteket, hogy a halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek aránya a lehető legkiegyenlítettebb legyen.

Az érintettek – gyermekek, pedagógusok, szülők – együttesen akarják az [3.] integrációt. [...] Akkor valósulhat meg olyan szintű együttműködés intézményen belül és kívül, amely lehetővé teszi, hogy az iskola alkalmassá váljék [...] valamilyen szempontból hátrányos helyzetű tanulókkal való bánásmódra, ha azt az egész intézmény, illetve település felvállalja.” (Tóthné Kecskeméti Katalin, 2009)

a) Rendelje a forrás szövegében aláhúzott (és a táblázatban megjelenített) fogalmakhoz a megfelelő meghatározást! Írja a meghatározás betűjelét a táblázat megfelelő sorába! Egy mezőbe egy betűjelet írjon! Egy meghatározás kimarad.

A) Általános értelemben a különálló rész(ek) nagyobb egységbe történő beillesztését jelenti, az oktatásban a különböző szükségletű és igényű gyerekek együttnevelését jelenti.

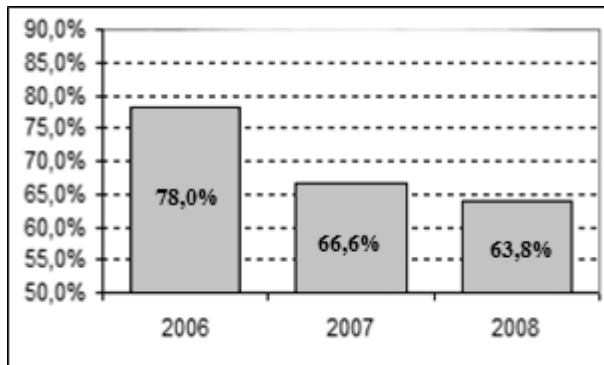
B) Társadalmi csoportok térbeli elkülönülése/elkülönítése. A kifejezés általában negatív jelentésű, hiszen az elkülönítés gyakran megkülönböztetéssel is jár. Lehet nemi, származási, vallási alapú is.

C) Kölcsönös kötelesség- és segítségvállalás, az egymás érdekeiért, illetve a közjóért való kiállás. Ezen elv szerint mindenki számára biztosítani kell a jólétet és a társadalmi biztonságot, vagyis az esélyegyenlőséget.

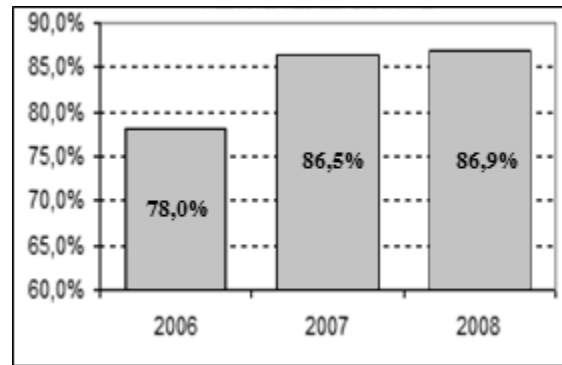
D) Az élet több területén az országos átlaghoz viszonyítva rosszabb körülmények fennállása.

Fogalom sorszáma	Fogalom	Meghatározás betűjele
1.	halmozottan hátrányos helyzet	
2.	szegregáció	
3.	integráció	

b) A szöveges forrásban bemutatott modell alkalmazása a diagramokon ábrázolt változást hozta. **Karikázza be a változás okát magyarázó állítás sorszámát!**

A hódmezővásárhelyi iskolák férőhely-kihasználtságának valószínűsíthető alakulása a modell alkalmazása nélkül

A hódmezővásárhelyi iskolák férőhely-kihasználtságának tényleges alakulása a modell alkalmazása után

1. A HHH gyermekeket a belterület és a tanyavilág között fele-fele arányban osztották el.
2. Részben a HHH gyermekek arányosabb elosztása érdekében összevonták az iskolákat.
3. A forrás a HHH problémáját a roma kisebbség problémájaként állítja be, így a cigány származású tanulók magas száma magyarázza a bemutatott változást.
4. Az iskolák személyi és tárgyi feltételeinek átalakítása elegendő volt az intézmények férőhely-kihasználtságának növekedéséhez.

4 pont	
--------	--

II. SZÖVEGES, KIFEJTENDŐ FELADATOK

Olvassa el figyelmesen!

A következő feladatok közül összesen **kettőt** kell kidolgoznia.
Az alábbi szabályok alapján kell választania:

Kidolgozandó:

egy, az **egyetemes** történelemre vonatkozó **rövid** feladat,

egy, a **magyar történelemre** vonatkozó **hosszú** feladat.

A rövid egyetemes és a hosszú magyar feladat **más korszakra** – az egyik az 1849-ig tartó, a másik az 1849 utáni korszakra – vonatkozzon! *(A táblázatban a korszakokat kettős vonal választja el.)*

Tanulmányozza figyelmesen a feladatokat!

	Korszak	Sorszám	Feladat	A feladat típusa
Egyetemes történelem	1849-ig	13.	Első ipari forradalom	rövid
	1849 után	14.	A keleti blokk gazdasági jellemzői	rövid
Magyar történelem	1849-ig	15.	Etnikai változások Magyarországon a XVIII. században	hosszú
	1849 után	16.	A magyarországi nyilasuralom	hosszú

A feladatok tanulmányozása után **karikázza be a választott feladatok sorszámát!**

A következő táblázatban feltüntettük a két választási lehetőséget.

Jelölje X-szel a választását a megfelelő sorban! Csak az egyik lehetőséget jelölje!

A választott feladatok sorszáma	Választásának jelölése X jellel
13. és 16.	
14. és 15.	

A feladatok közül **csak a választott kettőt dolgozza ki!** Válaszait az azonos típusú feladatokat követő pontozott vonalakra írja!

A feladatok kidolgozása előtt tanulmányozza a 2. oldalon található útmutatót!

A válaszok elkészítése során **fogalmazvány** (piszkozat) készíthető!

A feladatok után az értékelési szempontok szerepelnek, az elért pontszámokat a javító tanár állapítja meg.

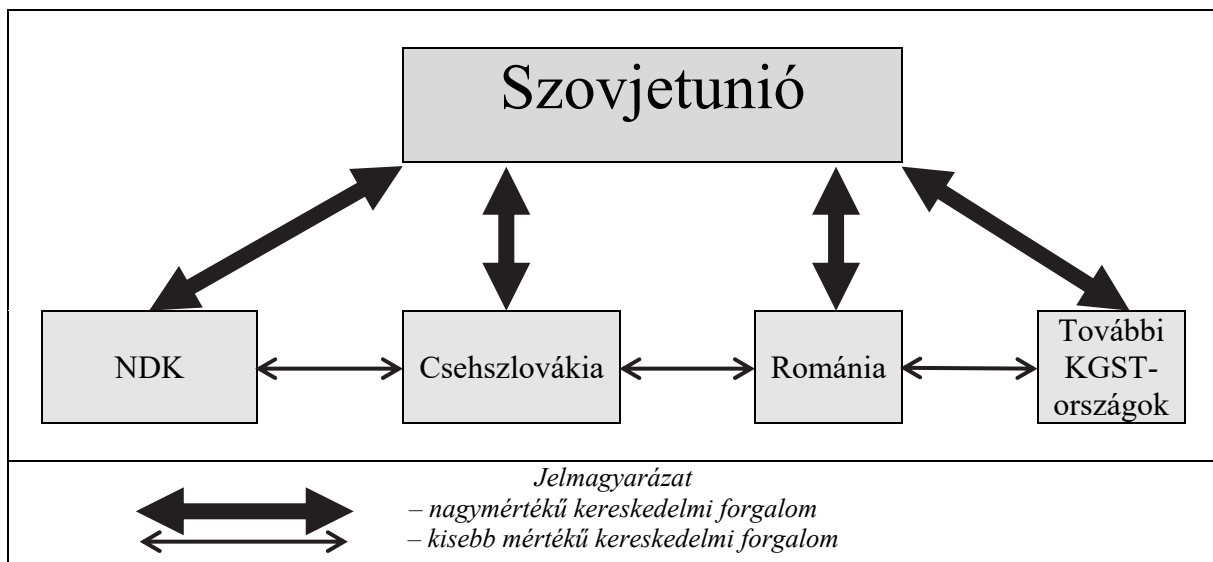
13. A feladat az első ipari forradalommal kapcsolatos. (rövid)

Mutassa be a forrás és ismeretei segítségével a bányászat fellendülésének okát és jelentőségét az ipari forradalom során!

A szénbányászat és nyersvastermelés alakulása Angliában			
Év	Bányászott szén (millió tonna)	Év	Nyersvastermelés (ezer tonna)
1700	3	1740	17
1790	8	1788	63
1800	10	1800	250
1865	100	1852	2701

14. A feladat a második világháború utáni egyetemes történelemhez kapcsolódik. (rövid)

Mutassa be a forrás és ismeretei segítségével a keleti blokk legfontosabb gazdasági jellemzőit!

A KGST-országok közötti kereskedelem modellje

A választott rövid, az egyetemes történelemre vonatkozó feladat sorszáma: .....

A feladat kidolgozása:

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

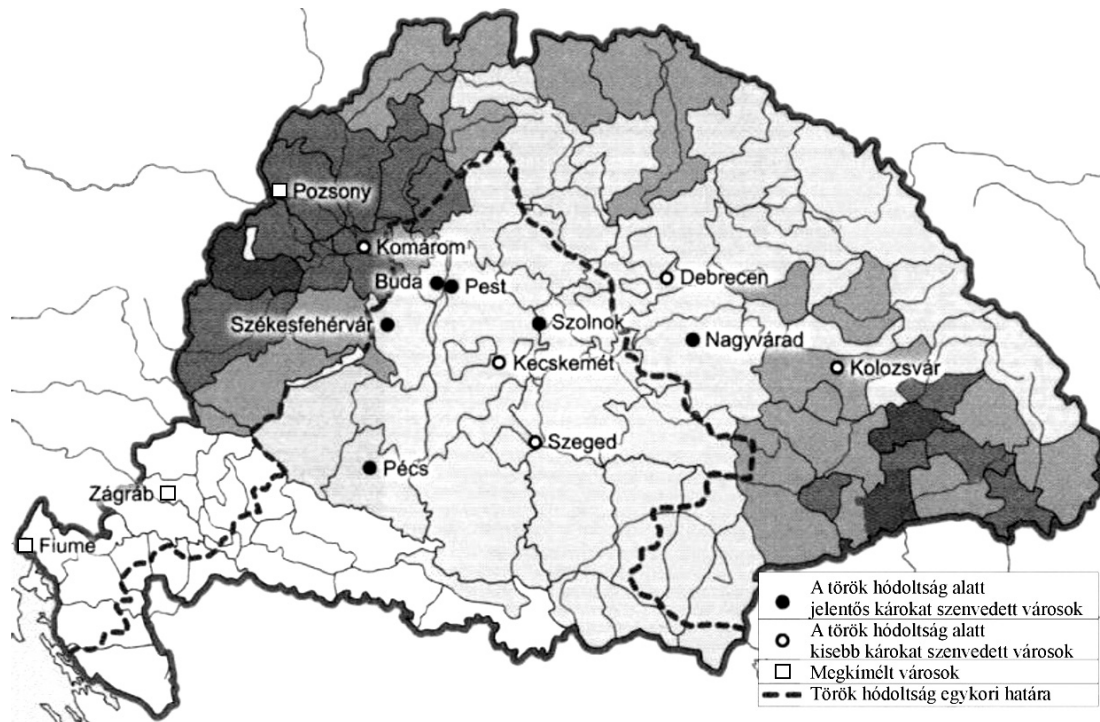
.....

.....

Szempontok		Elérhető	Elért
		pont	
Feladatmegértés		2	
Tájékozódás térben és időben	T	2	
Kommunikáció, a szaknyelv alkalmazása	K1	2	
	K2	2	
Ismeretszerzés, a források használata	F	3	
Eseményeket alakító tényezők feltárása, kritikai és problémaközpontú gondolkodás	E1	3	
	E2	3	
Összpontszám / Vizsgapont		17	

15. A feladat a XVIII. századi magyar történelemmel kapcsolatos. (hosszú)

Mutassa be a források és ismeretei segítségével a korszakban Magyarországon zajló etnikai változásokat! Használja a középiskolai történelmi atlaszt!

*Magyarország népsűrűsége a XVIII. század elején
(A sűrűbben lakott tájakat sötétebb árnyalatok jelzik.)*

„Ez a jövevény és idegen nép annyira elszaporodott, ugyannyira elárasztotta szinte egész Erdélyt, hogy úgy látszik, három bevett nemzete közül kettőt, ha nem is múlt felül, de már felér vele. [...] számos falu, melyet 50 évvel ezelőtt részben oláhok [románok], részben magyarok vagy szászok vegyesen laktak, ma pedig kihalva a régi lakosok, minden helyüket az oláhok termékeny sarjadéka tartja megszállva. Azonkívül számos falu látható, amelynek csak templomai és az őket körülvevő falak és tornyok árulják el, hogy valamikor magyarok és szászok birtokában voltak: mai lakosaik valamennyien idegen oláhok [...]” (Az erdélyi magyar nemesség beadványa, 1744)

*A Katonai határőrvidék területe (XVII. század vége – XVIII. század)
(A nyilak a szerb etnikum mozgását jelentik.)*

16. A feladat Magyarország második világháborús történelmével kapcsolatos. (hosszú) Mutassa be a források és ismeretei segítségével a nyilasuralom időszakát! Válaszában térjen ki a hazai zsidóság sorsának alakulására a nyilasuralom időszakában!

„A Hungarizmus a nemzetiszocialista világnézet és korszellem magyar gyakorlata. A Hungarizmus ideológiai rendszer. Nem Hitlerizmus, nem Fasizmus, nem antiszemitizmus, hanem Hungarizmus. A Hungarizmus: szabadság szabadosság nélkül; igazság farizeuskodás nélkül; segítség és megsegítés; kölcsönös megbecsülésen alapuló tekintély és totalitás; törvény és rend. [...] Egyesek szabadsága: a liberalizmus, erőszakrendszer. Mindenki szabadsága: a Hungarizmus, a Rend rendszere! A liberalizmus rendszerének alapja: pénz, csók, maszlag. A Hungarizmus rendszerének alapja: népjólét, erkölcs, igazság.” (Szálasi Ferenc: *Út és cél, 1935*)

„Fel kellett tételeznem, hogy akár aláírom a szöveget, akár nem, mindenképpen azt fogják közölni majd a nyilvánossággal, hogy lemondtam és Szálasisit kineveztem. [...] Úgy láttam, hogy aláírásom megtagadásával már semmit sem segíthetek, viszont ha megadom az aláírást, talán megmenthetem Miklós fiamnak, most már egyetlen gyermekemnek az életét.” (Horthy Miklós emlékirata)

„Szálasi személyi felelősségét hangsúlyozva ígéretet tett, hogy a magyar nemzet minden vonatkozásban teljesíteni fogja kötelességét. Bárhol vívják is meg a döntő csatát, a Dunánál, a Balatonnál vagy Bécs falai alatt, Németország mindenkor számíthat Magyarországra [...]. Tavaszig 20 új hadosztály lesz felállítva.” (Német jegyzőkönyv Szálasi és Hitler berlini tárgyalásairól, 1944. december)

*A választott hosszú, a magyar történelemre vonatkozó feladat sorszáma: .....
A feladat kidolgozása:*

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Szempontok		Elérhető	Elért
		pont	
Feladatmegértés		2	
Tájékozódás térben és időben	T1	2	
	T2	2	
Kommunikáció, a szaknyelv alkalmazása	K1	2	
	K2	2	
	K3	2	
Ismeretszerzés, a források használata	F1	3	
	F2	3	
	F3	3	
Eseményeket alakító tényezők feltárása, kritikai és problémaközpontú gondolkodás	E1	3	
	E2	3	
	E3	3	
	E4	3	
Összpontszám / Vizsgapont		33	

A feladatlapon szereplő források (kép, táblázat, grafikon) forrásai:

1. Leonardo da Vinci falfestménye, XV. század
Karl Heinrich Bloch festménye, XIX. század
2. Rasid ad-Dín: Jelenetek a próféta életéből. Tabriz, Irán. 1315.
Illusztráció al-Bírúni: Régi nemzetek története c. munkájához. 1307–1309 k.
Nakkaş Osman, Isztambul, 1595.
7. Száray Miklós. Történelem III. középiskolák, 11. évfolyam. Forrásközpontú történelem. Nemzeti Tankönyvkiadó. 2013.
12. romagov.kormany.hu/download/d/1f/30000/TÖOSZ.ppt
14. https://www.mozaweb.hu/Lecke-TOR-Tortenelem_7-A_gozgepek_forradalma-101851
15. Száray Miklós: Történelem 10. A hat- és nyolcosztályos gimnáziumok számára. Oktatókutató és Fejlesztő Intézet.
A történelemérettségi nagykönyve I. Bölcsélet Egyesület. Budapest, 2016.

		pontszám	
		maximális	elért
I. Egyszerű, rövid választ igénylő feladatok	1. A kereszténység születése	5	
	2. Az iszlám vallás	3	
	3. Árpád-kor	4	
	4. Kapitalista gazdaság	4	
	5. Rákóczi-szabadságharc	4	
	6. Szövetségi rendszerek	4	
	7. Dualizmus kori gazdaság	6	
	8. Az első világháború	4	
	9. Az ellenforradalom konszolidációja	4	
	10. ENSZ	4	
	11. Az 1956-os forradalom utáni események	4	
	12. A jelenkori Magyarország	4	
	Összesen	50	
I. Elért pontszám egész számra kerekítve			
II. Szöveges (kifejtendő) feladatok	13. Első ipari forradalom	17	
	14. A keleti blokk gazdasági jellemzői	17	
	15. Magyarországi etnikai változások	33	
	16. A magyarországi nyilasuralom	33	
	Összesen	50	
II. Elért pontszám egész számra kerekítve			
I. + II. Az írásbeli vizsgarész pontszáma		100	

_____ dátum

_____ javító tanár

	pontszáma egész számra kerekítve	
	elért	programba beírt
I. Egyszerű, rövid választ igénylő feladatok		
II. Szöveges (kifejtendő) feladatok		

_____ dátum

_____ dátum

_____ javító tanár

_____ jegyző